

# Ontwikkelperspectief & participatie

Nota voor: Raadsadviescommissie  
Datum: 9 september 2026  
Agendapunt: 4a  
Onderwerp: Ontwikkelperspectief & participatie  
Opsteller: Geert Janssen

## 1. Aanleiding

In de eerste raadsadviescommissie heeft de raadsadviescommissie gesproken over het proces van het Ontwikkelperspectief. Een belangrijke vraag daarbij was in hoeverre inwoners zijn betrokken in het proces.

Vlak voor de zomer is de raadsadviescommissie per e-mail geïnformeerd over de participatie tot op heden. Kort samengevat:

- Participatie met professionele stakeholders (ondernemers, kennisinstellingen, belangenorganisaties voor landschap en toerisme, woningbouwcorporaties, nutsbedrijven, ontwikkelaars en reizigersorganisaties)
- Participatie met jongeren (enquête & kwalitatieve verdieping)
- Advies van de Economic Board en inbreng vanuit gemeenteraden (volksvertegenwoordiging)

Tijdens de raadsadviescommissie en tijdens de presentaties aan de gemeenteraden kwam regelmatig naar voren dat de inbreng van inwoners in het algemeen wordt gemist. In een bestuurlijk overleg Rijk-regio (met de provincies, waterschappen en het rijk) voor de zomer is gevraagd om de raadsadviescommissie mee te laten denken over inwonersparticipatie. In deze memo wordt u meegenomen in de voor- en nadelen van inwonersparticipatie op dit moment in het proces, de mogelijkheden van participatie en de effecten op de planning.

## 2. Toelichting

*Voor- en nadelen inwonersparticipatie*

Grofweg zijn er twee denkrichtingen:

- I. Voer inwonersparticipatie uit in het kader van de gemeentelijke omgevingsvisie (bij herziening of wanneer deze nog wordt vastgesteld);
- II. Voer inwonersparticipatie uit in het kader van het regionale Ontwikkelperspectief (wanneer het ontwerp bekend is);

Voor beide denkrichtingen zijn argumenten in te brengen, waarbij belangrijke afwegingen zijn in hoeverre participatie wettelijk verplicht is en in hoeverre het abstractieniveau van het Ontwikkelperspectief geschikt is voor inwonersparticipatie. In onderstaande tabel zijn de verschillende argumenten naast elkaar gezet.

| Argumenten voor participatie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Argumenten tegen participatie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ De Omgevingswet schrijft voor dat overheden 'in een vroeg stadium belanghebbenden (burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen) betrekken bij het proces van besluitvorming over een project of activiteit'. Het Ontwikkelperspectief heeft uiteindelijk effect op de gemeentelijke Omgevingsvisies, dus zitten we in een vroeg stadium.</li> <li>▪ Nu niet participeren kan bij participatie bij de Omgevingsvisie leiden tot complicaties: inbreng is strijdig met het eerder vastgestelde Ontwikkelperspectief, waar je niet op hebt geparticipeerd met inwoners.</li> <li>▪ Door regionaal te participeren kun je een regionale afweging maken, terwijl participatie op omgevingsvisieniveau gaat over de lokale afweging.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Participatie hoort bij de lokale Omgevingsvisie. Het Ontwikkelperspectief is geen ruimtelijk document op basis van de Omgevingswet. Wanneer het Ontwikkelperspectief wordt verwerkt in de Omgevingsvisies is dat het juiste moment om te participeren.</li> <li>▪ Andere regio's hebben geen participatie gedaan met inwoners voordat het Ontwikkelperspectief is vastgesteld.</li> <li>▪ In het Ontwikkelperspectief worden geen grote keuzes voorgelegd met impact voor inwoners die niet in de verschillende Omgevingsvisie al zijn opgenomen.</li> <li>▪ Daarnaast kan de inhoud van het Ontwikkelperspectief te abstract zijn voor inwoners om daar een goede, waardevolle participatie op uit te voeren.</li> </ul> |



#### Argumenten voor participatie

- Nu participeren geeft gemeenteraden comfort in de afweging die zij te maken hebben bij de vaststelling van het Ontwikkelperspectief. En daarnaast ook meer zekerheid en vertrouwen bij het vaststellen van de Omgevingsvisies waarin het Ontwikkelperspectief wordt verwerkt.

#### Argumenten tegen participatie

- Nu participeren heeft gevolgen voor de planning, waardoor vaststelling in het BO Leefomgeving (juni 2027) mogelijk niet haalbaar. Daarmee vertragen we als regio te veel wat geen goed signaal is richting het rijk en beide provincies.

#### Vragen voor de raadsadviescommissie:

1. In hoeverre is regionale inwonersparticipatie van belang in het kader van het regionale Ontwikkelperspectief ten opzichte van inwonersparticipatie in het kader van de gemeentelijke Omgevingsvisie?
2. In hoeverre schat de raadsadviescommissie in dat de gemeenteraden in deze fase willen weten hoe de inwoners aankijken tegen de keuzes in het Ontwikkelperspectief, los van een eventuele wettelijke verplichting?
3. In hoeverre is het van belang dat de gemeenteraden eerst instemmen met het Ontwikkelperspectief, voordat ook het Rijk instemt met het Ontwikkelperspectief? Of kan dit gelijktijdig? (zie ook planning)

#### Mogelijkheden van participatie

Inwonersparticipatie kan op vele manieren, uitgevoerd op verschillende niveaus. In het geval van het Ontwikkelperspectief is de eerste vraag of eventuele inwonersparticipatie op gemeentelijk of regionaal niveau uitgevoerd zou moeten worden. Een belangrijke voorwaarde is dat de input vanuit participatie gelijkwaardig zal moeten zijn (uniform).

- Gemeenten doen participatie zelf  
Gemeenten hebben ieder hun eigen systematiek als het gaat om inwonersparticipatie, gebaseerd op het karakter van hun eigen gemeente. In deze optie kan in gezamenlijkheid bekeken worden of er (enige) uniformiteit mogelijk is, zodat vergelijking van de opbrengst mogelijk is. Gemeenten kunnen worden ondersteunt met gelijkwaardig materiaal of het samenvoegen van opbrengst in een rapportage.
- Participatie vindt regionaal plaats  
Er vindt een regionale online inwonersraadpleging plaats, waarbij inwoners op de stoel van een bestuurder gaan zitten en daadwerkelijk de dilemma's ervaren en op basis daarvan keuzes maken. De TU Delft heeft hiervoor een methode ontwikkeld (de Participatie Waarde Evaluatie, PWE), bedoeld voor inwonersparticipatie over abstracte onderwerpen en een groot publiek.

Het voordeel van optie één is dat gemeenten hun participatie kunnen aanpassen aan de lokale situatie. Bijvoorbeeld aansluitend bij hun eigen participatie rondom hun omgevingsvisie. Bovendien weten zij welke manier van participeren het beste werkt. Tegelijkertijd gaat het in het Ontwikkelperspectief juist om grensontkennend denken, wat bij eigen participatie minder tot zijn recht zal komen. De regio Stedendriehoek heeft circa 450.000 inwoners. Participatie hiervoor vraagt een andere aanpak dan participatie met alleen inwoners van één gemeente of een deel daarvan. Dit wordt in optie twee ondervangen door gebruik te maken van de PWE-methode. Daarmee worden inwoners betrokken over gemeentegrenzen heen en zijn de uitkomsten vanuit de verschillende gemeenten vergelijkbaar.

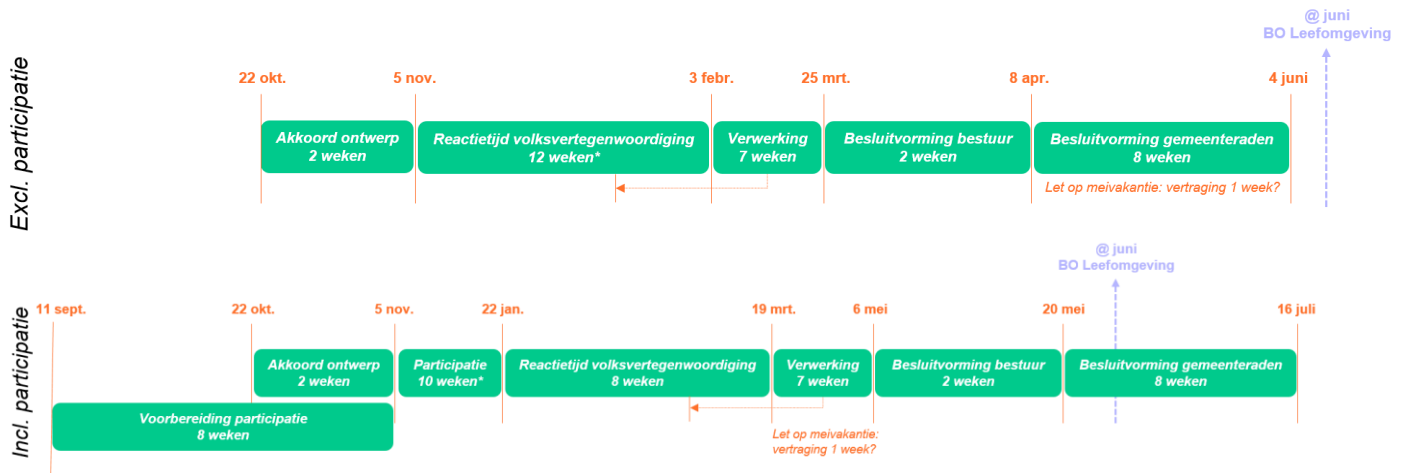
#### Vraag voor de raadsadviescommissie:

4. Hoe kijkt de raadsadviescommissie aan tegen lokale of regionale participatie? Zijn er vanuit raadspectief redenen om voor het één of het ander te kiezen?



### Planning

In onderstaande figuur is een overzicht gegeven van de planning exclusief participatie en de planning inclusief participatie. De eerste planning volgt de lijn zoals eerder al besproken met de raadsadviescommissie. De exacte data in de planning kunnen nog verschuiven.



#### Toelichting:

- **BO Leefomgeving:** excl. participatie is het mogelijk om voor het BO Leefomgeving de besluitvorming door de gemeenteraden te laten plaatsvinden. Dit lukt niet wanneer participatie wordt toegevoegd.
- **Rapportage participatie:** de periode van 10 weken participatie is verdeeld in een periode van daadwerkelijk participatie en het verwerken van de inbreng in een rapportage. De gemeenteraden ontvangen voorafgaand aan hun bespreking de Participatierapportage. Dit is zonder inhoudelijke reactie op de participatie door het algemeen bestuur of het college.
- **Informerende periode raden:** de periode van participatie (nov. – jan.) wordt gebruikt om de gemeenteraden te informeren over de inhoud van het Ontwerp Ontwikkelperspectief, bijvoorbeeld via de raadsconferentie.

#### Vragen voor de raadsadviescommissie:

5. Geeft de planning nog aanleiding tot vragen?
6. Wat vraagt het informeren van de raden nog meer, naast de raadsconferentie en de podcast-serie?